

ГЕОРГИ КОНОВСКИ
НОЩ В АПАРТАМЕНТА

chitanka.info

Нормален ден. Почти спокоен. Извикаха ме в съда за свидетелство по старо разследване, после се наложи да придружа колегата Караимов до един строеж — случила се беда, паднал от втория етаж работник. Така да се каже — бях като осигуряващ видимост. Караимов огледа обекта, разговаря с инспектора по безопасността, направиха протоколи, обсъдиха станалото с падналия / няколко натъртвания и много страх/...

Кимах умно, гледах внимателно и си отдъхвах. Откога не съм се разтоварвал така...

Та сега си седя почти отпуснат. И, като истински чиновник, следя примигващия телефон. Ще светне „17,00“, ще стана, ще сложа бейзболната шапка, ще метна чантата през рамо — и към тихата ми ергенска обител. Котаракът е там, ще се завърти в краката ми, ще ме погледне въпросително, после ще се завърти и ще ме поведе към кухнята. Там ще застане пред шкафа и ще каже многозначително: „Мяууу...“

Да, в съдинката му ще има още гранули, но... Кога и как придоби тоя навик — не съм разбрал. Естествено, че аз съм си виновен. Нещо в постъпките ми го кара да се храни по модел — непременно да му сипя и тогава да започне. Може пет гранули да пусна, но ще ги изчака. И през цялото време ме гледа с типичния котешки поглед, който кара вратите сами да се отварят. Поне според него...

И в тоя момент...

Нали сме говорили за закона за световната гадост? Който влиза в действие точно в подобни моменти...

Та — те ви го...

Шефът...

— Още ли си тук?

— Че кога някой си е тръгвал по-рано? — контрирам в името на колегиалността, но добре зная даже кои си намират занимавка извън Управлението малко преди пет часа с цел удобно и бързо изчезване. И аз можех да съм, обаче с днешните междуличностни комуникации трудно може човек да се укрие...

— Да дойдеш при мен за малко?

— За малко? — даже не крия иронията. — Идвам. Да си нося ли суха храна за три дни?

Шефът, както съм споменавал, няма чувство за хумор. И затваря — без да се възхити на моето... Пък и какво да каже — гласът ми звучи като че съм преял лимон с оцет...

Качвам се на горния етаж, чукам, влизам. Секретарката му е тръгнала. Жена, ама по-умна от мен...

Шефът ме гледа малко по-дълго от нормалното, после ми казва:

— Няма да сядаме. Вземи хора и отиди на „Лайош Кошут“ 11. На третия етаж, седми апартамент. Има полицаи там, екипите са тръгнали... След малко идва и Каменов, ще ти донесе начална информация...

— Убийство? — питам почти сигурен.

— Бе, кой ти знае... Двама старци — но тя е с нож в гърдите, той е ударен по главата. Обадили са се съседите...

— Съседите? Значи са чули? Има свидетели?

Шефът въздъхва:

— По-зле. Извикали са полицията заради миризмата...

Мале мила...

— Тръгвам...

И — тръгвам...

17,30 — 18,30 ЧАСА

И всичко това се развива точно след 24 май. Хубав празник, наш български празник... Но едновременно с това и напрегнат работен ден. Сами разбирате — в суматохата всичко става. Та не само участъците, ами и Управлението беше мобилизирано. Мен също — макар да не съм в охранителна полиция. Както винаги по подобни събития — да пообикаляме, да гледаме, да се намесим в случай...

В случай на нещо...

Е, аз поисках да съм в района на Градския площад — имам чин, авторитет, та шефът ме сложи в нужното квадратче на плана. И успех хем да наблюдавам, хем да видя манифестацията, хем да участвам в задържането на един вносен тарикат...

Появяват се подобни — като мухи на мед. Смятат ни за провинциални балами и кацат за два-три дни в града. Малко гастрол и — отлитат. Само че доста от тях си остават с опитите да отлетят.

Остават тук най-често. Щото не сме получили униформите за красота. И си познаваме района. Както и хората...

Да, не е идеално — има „успешни“ гастролъори, имаме и неразкрити престъпления, но... Но — в рамките на жестоката статистика сме добре. Което няма как да утеши баба Мара, дето живее в малката къща зад блока ни, когато остана без старите златни украшения, пазени още от майчино й време. Та сега при среща все ме пита кога ще ги намерим. А аз не зная какво да й кажа. Едно, че имам слаб досег с другия отдел, второ, че от опита си зная неприятния отговор...

Но вчера беше успешен ден. Минах покрай едно кафене до площада. И млада жена се загледа в мен. Рекох си: „Позната? Но коя? И да не е...“ Ами имам ги доста такива познати. Мъже и жени, минали през кабинета ми...

Но после се сетих — беше ми ученичка. Ехе, в онова далечно време, когато млад и наивен ме назначиха като учител. И изкарах цели две години. След което направих равносметка, стреснах се от баланса на даденото и полученото. Да, симпатиите на децата са безценни, обаче... Обаче, в магазина не ме питаха колко добър даскал съм, а искаха пари...

И бившата ми жена се намеси. Та... Абе, ония години след 1989 промениха не само политиката. Сринаха най-вече стария, извечен морал...

Та кимнах на момичето — вече 40-годишна жена.

— Здравейте! — каза ми тя. — Не знаех дали ще ме познаете...

— А, как не... — излъгах я, без да се сецам за името й. — На манифестацията ли?

— С едни гости сме тук. Германци. Направо не повярвах, че има народ, който празнува подобен ден. И дойдоха да видят как прославяме писмеността и културата си...

Погледнах добре охранените мъж и жена край масата, учтиво кимнах, пожелах приятно празнуване и тръгнах покрай гърбовете на хората, вече вглеждащи се с нетърпение към центъра на площада.

Там течеше ежегодната помпозна церемония. Учениците бяха строени пред купчина местни величия, музиката гърмеше, попове пееха... Няма вече трибуни, но политиканите и обкръжението им си заделяха няколко големи плочи, обграждаха ги с шнур и униформени, а

децата бяха инструктирани от послушните директори именно на тях да махат с букетите. Макар паметникът на братята Кирил и Методий да е от другата страна...

В тоя момент зърнах Василев. На около двайсетина метра, почти потънал в шпалира, но с очи шарещи нейде към мен. Втренчих се в него — той премигна няколко пъти. „Внимание!“. Тръгнах бавно натам, небрежно поглеждайки часовника си и подготвяйки телефона за снимки. Ни повече, ни по-малко — застаряващ родител, готвещ се да остави във Фейсбука или Туитъра кадри със сина — абитуриент...

А очите ми бързо направиха кръг около Василев. И го забелязах — немлад, строен, в свеж светъл костюм, внимателно заемащ нужната позиция зад гърба на дама с шапка и мъж с видима златна верижка на врата. Остатък от 90-те, подсказващ за материално благосъстояние...

— Идат, идат — шумеше дамата и с лекота въртеше беконоподобната основа на гърба си, при което едва не помете оня... А той учтиво попита:

— Вашето дете в кое училище е?

— В „Ботев“ — гордо каза тя и пак се втренчи към задаващата се колона...

Минаваха... Еди-коя си гимназия, еди-коя си „професионална“ такава /както казва Здравчев — „професионална гимназия“ си е дървено желязо/, начални училища... И ето — голяма табела, след училищното знаме образите на Солунските братя, носени от двама осмокласници, надут директор, заобиколен от квачки-учителки...

В тоя момент Василев направи крачка вляво, аз се придвижих надясно, сграбчихме здраво за ръцете оня и — едва ли не във въздуха — го измъкнахме назад. Той покорно тръгна — без да мръдне дори ръка. Нямахме как — бяхме го стиснали яката, та не можеше да пусне портмонето на дамата...

— Госпожо, — казах почти тихо. — Я вижте къде е портмонето ви и ни последвайте...

Натам е познатото. Врява, леки кудкудякания, мълчанието на заловения буквално с ръка в чужда чанта крадец...

После Василев ми каза — забелязал го, бързо преценил какъв е, нямало време да се обажда за подкрепление. И тогава съм се появил аз...

Гастрольор... Нали ви казах — бая подобни пристигат в града ни. Като в резерват...

Но тоя нямаше да остане дълго. В големия град до морето има заведение за подобни...

Ей туй се пресетих, докато вървя към адреса. И ето — пред високия седеметажен блок съм...

Пред нужния вход има две големи дървета, покриващи пътеката като балкон. Пред тях е направена с вкус малка градинка. Има дори пейка — е, с две дъски за сядане само, но в това безвремие...

18,30 — 19,30 ЧАСА

Влизам във входа, пътьом отбелязвайки, че отпред са паркирани линейка, две наши коли — явно експертите, както и една патрулка. Надявам се и оперативната група да е налице...

Както се и оказва. Зад мен чувам тупкане на подметки. Обръщам се — Здравчев. Пред асансьора спираме — изчакваме бързо влизация задъхан Каменов. А на третия етаж пред табелката с надпис „7 — семейство Димчеви“ пуши Василев...

Внимателно угасява фаса в подметката, слага го в хартиена кърпичка, която измъква от джоба си, прибира пакетчето там и отваря вратата. В тая последователност — бавно, отмерено, като че е на дипломатически прием. Макар че там надали пушат контрабандни цигари...

А зад вратата...

Вижте, не си падам по натурализма. Да — сблъсквал съм се с какво ли не: дори труп, отлежавал месец в мазе. Затова не очаквайте подробни описания...

Стига ви и миризмата — тежка, сладникава, притискаща носа надолу... А трупове на две седмици... Изкарани в затворено помещение... В топлия май...

В апартамента е старият ми познайник — докторът, с него млада дама /вече с освежено в зелено лице/, трима експерти, обикалящи стаите. Кой събиращ отпечатъците, кой снимащ, кой подготвящ за изнасяне веществените доказателства. Спирам го и вземам плика с ножа. Голям, хубав, окървавен. Готварски, но използван за друга цел...

— Докторе... — казвам, но отговорът е по-бърз от очакваното...

— Ох, мале мила... Върви, че завъждай приятели в службата... Само съм огледал — за аутопсията време трябва, има някои изследвания, необходимо е да...

Леко се подмазвам:

— Е, ти си стар лъв...

— Лъв... Ама стар... Виж сега — след малко откарваме труповете. Работното ми време свършва, но заради теб — подчертавам! — заради теб, се залавям за аутопсията. Не ми звъни, не ми изпращай уж случайни пратеници. Ще ти се обадя, когато имам нещо готово. Или поне съм стигнал до някои предположения...

И на това съм доволен...

— Къде са? — питам, а Василев ми отваря вратата към малка спалня. Два дивана под формата на буквата Г, масичка до тях, библиотечен шкаф вляво. Голям прозорец над единия диван, до другия радиатор. На дивана лежи възрастна жена — полузавита с юрган (това в края на май?), с кърваво петно върху дебела нощница.

Край радиатора е паднал възрастен мъж. Облечен е нормално за тоя сезон — панталон, риза с къс ръкав, нахлузил е чехли. До главата му се е събрала малка локвичка кръв. Лежи, неудобно изкривен по дължината на радиатора, посегнал е с една ръка да се хване за главата...

На масичката куп кутийки и блистери с лекарства. От пръв поглед различавам поне 15 вида. Бутам доктора и му посочвам с глава...

— Ами какво искаш? На 85 е била жената. И се е поддържала с тия хапове. Макар че... Абе, ще одъртееш и ти... Минеш ли петдесетака, ако сутрин се събудиш и нищо не те боли — значи си умрял...

Въпреки обстановката и гадната миризма, аз се засмивам. Май си е така...

Мъж и жена стоят до вратата. Поемните лица. Мъжът се представя — домоуправителят. Обяснява ми как е купил тук апартамент преди половин година, пък веднага му тръснали домоуправителството...

— Двадесет и един апартамента — казвам. — Във всички ли живеят хора...

Мъжът ми обяснява, а аз се стремя да запомня...

— Да ги вземаме ли? — пита докторът. Вдигам ръка за внимание и започвам обиколката на стаята с очи и усет. Детайл по детайл, ъгълче по ъгълче... Заглеждам се в скъсания край на тапетите под прозореца, вглеждам се в книгите на библиотеката, отварям високата вратичка на шкафа и с изумление разбирам — то всъщност това било гардероб, а няколкото лавици с книги са просто допълнение...

В левия ъгъл, зад вратата, сложени така, че намаляват прохода наполовина, има два кашона. Пълни с книги. Да знаете как се претърсват книги... Добре, че нашенци напоследък са оставили по бившите библиотечни рафтове само книжки за готвене, за гадаене, за всякакви психологически шашми за ремонт на душата...

— Ами... — поглеждам колегите. И тримата почти се въртят на място. Здравчев ми кимва. — Вземайте ги...

И излизаме в малкото коридорче, откъдето се озоваваме в кухничката. Малка, с диван до прозореца, маса пред него, хладилник, печка, лята бетонова мивка, няколко вградени шкафа...

Почти няма място за четирима здрави мъже. Но пък през другата врата се вижда втората стаичка, където експертите са се прехвърлили и внимателно обработват. Там хептен нямаме работа засега...

— Да излезем за пушене — казвам и моите хора ме разбират. Трябва ни малко почивка — извън миризмата на мъртво, спарено, потискащо...

19,30 — 20,00 ЧАСА

На площадката са три апартамента. Другите две врати са затворени, но виждаме как през малките прозорчета перденцата мърдат. Кооперацията е стара — строена е нейде през 60-те години. Малки апартаменти — водят се двустайни, с площ нейде 40 квадрата. Най-нужното — две спалнички, кухничка, баня — само с душ, място за вана няма...

Представям си как тоя човек се е справял с хигиената — а е трябвало да мие жена си, да пере, да оправя вилици и лъжици, чинии и чаши...

— Нещо за двамата? — питам, а Каменов веднага започва.

— Семейство Димчеви. Тя на 85, той на 86 години. Пенсионери са отдавна — над тридесет години...

Ясно... Забелязал съм, че хората, пенсионирани отдавна, са много, много по-свежи и жизнени от тия, които сега излизат в заслужил отдых. Друго време ли е било, други настроения ли — но, въпреки малките пенсийки, тия хора са някак си постепенно свикнали с мизерията и успяват да оцеляват, че и да живеят. Пак въпреки ставащото наоколо. По-малко ли ядат, свиват нуждите ли, някога новите ли дрехи износват — но успяват да побеждават мрака в душите...

Сегашните пенсионери са като метнати в леден басейн. И са мрачни, някак си реалистично песимистични. Трудно свикват с нямането, трудно се вписват в сивия пенсионерски живот...

Мнозина имат някакви земи — градини, лозя. Помагат си, помагат и на децата и внуците си. И, въпреки това — разбират временността на оцеляването. Събират се, говорят си, обикалят центъра на града... Като сенките в Аид, за които разказва Одисей...

— Имат син и дъщеря. Синът е заминал за Германия. Там работи, там живее, май е взел и гражданство. Понякога си идвал за малко — така, на две — три години веднъж. Жена му е в града, занимавала се с децата. Дъщерята на старците е в столицата. Намерила си е важна служба и хич няма време за майка си и баща си. Гледа ги снахата им — тя им пазарува и понякога води на прегледи. Това е било преди бабата да падне на легло — вече повече от година. Старецът се опитвал сам да се справя, ама май...

— Гледам, че беше поподредено — един мъж не чисти така — казва Василев...

Каменов кима:

— Да, но един пенсионер го прави... Няма кой друг да му помага...

От вратата бавно, с извиване, изнасят носилките. Телата са покрити с одеяла, но краката са отвън. Към тях поглежда немладият мъж, който излиза от асансьора...

— Баба Кира? И дядо Трифон ли? — не толкова пита, колкото констатира. Ние не отговаряме, а той влиза в насрещната врата...

Носилките се понасят по стълбището — в асансьора няма място. Докторът минава край нас, стиска ми ръка и промърморва нещо. Със сигурност набива в канчето ми да не звъня, а да изчакам. Тръгват си

тримата експерти, обещавайки да ми се обаждат лично, когато са готови...

Познаваме се, знаем си спатиите, няма да са изненадани, когато след час или максимум час и половина, видят името ми са се изписва на дисплея на телефоните им...

Излизат и мъжът с жената. Униформен ги следва и остава пред вратата. Другият се подпира на перилата...

Ние влизаме обратно в апартамента...

20,00 — 21,00 ЧАСА

Отиваме, разбира се, в кухничката. Каменов се промъква зад масата и сядат на дивана. Василев се подпира на малкия хладилник, Здравчев се намества до прозореца — любимото негово място винаги, аз вземам обикновен дървен стол и сядам.

— Е? — задавам доста неуместен въпрос. Но колегите ми не са за пръв път с мен и знаят — приканвам за мнения...

— Какво може да се каже така рано? — поглежда ме Здравчев, после пак вперва взор през отворения прозорец. — Бабата е убита. Това ясно. Дядото, по всяка вероятност, също...

— По всяка вероятност? — казвам. Но Здравчев е свикнал с маниера ми да го играя адвокат на дявола и спокойно продължава:

— Да, мъртъв е. Да, има удар. Но — кой? Кой го е нанесъл? С какво? Докторът намекна нещо, но не иска да каже какво мисли преди аутопсията...

— Прав е — обаждат се Василев. — И аз си мисля някои неща, но без доказателства...

Каменов е нетърпелив:

— Какво толкова? Аз смятам, че е някой близък на семейството. Ключалката не е насилвана, вратата не е разбивана, дядото явно не е бил разтревожен... — и, ме поглежда. — Видях лицето му. Не личи да е бил в стрес, изненадан...

— И кого предвиждаш за убиец? — пита Здравчев...

— Нямам представа. Близък... Познат... Комшия...

Така...

Оглеждам се. Зад остъклената витринка на вградения шкаф има някаква тетрадка. Отварям я. Почти празна, листа не личи да са

късани, на първата страница е записана рецепта за баница. Разтварям я и късам двата листа от средата. После ги делия на четири.

— Ето — подавам всекому по едно, — пишете предположенията си, накрая ще видим...

Колегите ровят по джобовете за химикалки. С тия компютри и телефони отвикнахме да пишем. Но вадят по нещо и набързо надраскват по няколко реда. Събирам хартийките, сгъвам, слагам в задния джоб...

А сега...

— Каменов, оставаш тук. Огледай пак всичко. Експертите претърсваха, снимаха, но... Всичко! Дори кошчето в тоалетната...

Каменов кимва. Не му е първица. И добре разбира — необходимост е. Веднъж в подобно кошче сред... Добре, няма да казвам какво беше хвърляла жената, обаче именно там намерихме писмо, което ни отведе до убиеца...

— А ние тръгваме по апартаментите. Седем етажа с апартаменти са, както каза домоуправителят. Първи и втори поема Здравчев, четвърти и пети Василев, на шестия има само един апартамент с хора — Каменов ще отиде там след огледа, аз ще съм в тия двата тук, на третия, после ще се кача до седмия, там в два живеели хора...

И се понасяме. Кое то звучи палаво и небрежно, но крие много, много черна работа...

Човек по човек, реплика след реплика — запознаваме се с живущите в кооперацията. Съвременни хора — излизат сутрин, понякога се прибират по обяд, най-често привечер, затварят се в апартаментите си. Там, където е другият им свят — истинският, със семействата. Дори един самотник от седмия етаж, който е изгубил жена си, дори той рядко излиза вечер. Там, зад желязната врата, е истинският живот. Спокойствие, любими занимания, любим живот. Дали ще дремят или ще се веселят — хората са в друг свят. Някои от тях гледат телевизия, други дори следят новините — обаче, повечето не щат и да чуят какво става в държавата или по света...

Защо?

Напрежението, мизерията на битието и духа, грозната реалност, фанфаронщината на политикани и чиновници, всеобщият официален фалш на обявеното за демокрация...

Оставят реалността пред входната врата, превърната в желязна завеса. И минават в своя свят — лош, добър, но свой...

21,00 — 22,00 ЧАСА

Отсреща живеят пенсионери — мъж и жена. Посрещат ме полузаспали. Мъжът е по пижама, отгоре ѝ е метнал сако — въпреки горещата вечер. Явно това е своеобразна граница — той си е у дома, но е готов да посрещне представителя на властта. Сядаме в хола — задушен, миришещ на нафталин. Жената сваля калъфи от мебелите, мъжът вади шишенце с ракия. От пръв поглед разпознавам питието на Плюшкин, пазено за гости — само не съм убеден дали видях в него мушички. Жената носи кекс. Който видимо е пресен и страшно вкусен така, на мраморни филийки...

Разговаряме доста. Типично съвременно пенсионерско семейство. Цял ден не се виждат — той обикаля по центъра, тя седи в парка. Познатите им са от там — познати, макар той да ги нарича „приятели“, а тя на няколко пъти да споменава какво ѝ казали „приятелките“. На тия години приятелства трудно се завързват, а старите са вече в небитието. Където са и приятелите. Но нуждата от близки хора ги кара да преувеличават и се самозалъгват...

Вечер се срещат, разговарят — по-скоро се карат, уточнява той, а тя го прекъсва с остра бележка, след което... Едвам ги спирам... Хора, които са си омръзнали, на път са да се намразят, но предпочитат своите скандали, вместо държавните и обществените... Ако имат късмет — ще се разделят в различни светове, докато децата им ги дават като пример за задружно семейство...

Баба Кира и дядо Трифон са минали тая граница. А пред комшиите им...

Мъглява, мрачна картина, лъхаща на безнадеждност и безперспективност. Дори хоризонт липсва — колкото и да се отдалечава от очите на човек, тая измислена линия поне очертава нещо в далечна перспектива...

Другото семейство, което посещавам, е от четирима души. Мъж, жена, две момчета — на около 10 и 12 години. Сравнително млади хора, деца на „демокрацията“. Той е бил доскоро безработен, тя е в някаква шивашка фирма. Говори мъжът. Жена му е плащаща данъци робиня — шестдневна работна седмица, сутрин излизала в пет и

половина, прибирала се към седем вечерта. Налагало се — фабричката им е в стария индустриален квартал /една смесица от заводски останки и превърнати в нещо като помещения за труд халета/, а до него пътят отнема малко над половин час. Има градски автобус — но малък. Направо казано — микробус. Който при това пътува с празни места. Левче натам, левче насам... При минимална заплата и две деца, а доскоро и безработен мъж...

Но този мъж е бил у дома си нейде около два месеца, преди да намери работа като нощен пазач. И е видял туй-онуй, та насочвам вниманието си повече към него...

На седмия етаж ме посреща немлад мъж, леко пълничък, с интелигентен вид. Както се оказва — учител. Поне още месец. Защото бил в някакво село, чието училище щели да закриват. И се чудеше де да търси работа...

— Разбирате ли, ние сме приходящи в това село. Пет години работя там. На 15 юни директорът ни уволнява, на 15 септември назначава. Така пести пари...

Поглеждам го. Не се лъжа. Познат ми е, но... Внезапно нещо изплува в съзнанието ми:

— Костадин Пенев?

Учителят кимва и поглежда жена си. Явно се радва, че го познах...

— Съученици бяхме — стиска ръката ми. — Чудех се дали ще ме познаеш...

— Ами... Годините... И животът...

Разказва ми натам. През лятото заплата нямал, та си търсел временна работа. Ама къде? По курортите вземали млади момчета — хем по-малко им плащат, хем повече ги изстискват. А директорът на училището от време на време ги викал. Уж да помогнат — макар често да работели на лозето му. И нямало как — нали чакат да ги назначи на 15 септември. Знаели нрава му — все отлагал, все отклонявал разговорите... От 1 септември ги викал — да подготвят стаите, да стягат тържеството, но нищо съществено не казвал. Така работели половин месец — срещу надежда за още една година. И чак на 15, след празненството, процеждал през зъби да си вземат програмата и да започват...

Унижение? Стомахът морал няма...

Минаваме на темата за убитите. Коцьо, както му викахме, ми разказва интересни неща, намесва се жена му...

Докато разговорът е прекъснат от крясъци. Носещи се от втория етаж, както установявам, преди да се втурна натам...

22,00 — 23,00 ЧАСА

На площадката двама мъже са се вкопчили един в друг, а Здравчев ги разтърва. Те не му обръщат много внимание, всеки гледа да удари лошо другия, докато на Здравчев не му омръзва и с два резки удара ги запраща в двата ъгъла. След което застава до водещото надолу стълбище, тъй като единият се опитва да се измъкне...

— На място! — командвам почти тихо, но с такъв тон, че ротвайлер ще спре и ще се огледа за всеки случай.

Здравчев е сграбчил измъкващия се, аз съм притиснал до стената другия, единият униформен вече е пресякъл пътя за бягство по стълбището...

— Полиция! Документите!

Тоя в ръцете ми се опитва да бръкне в джоба си, не успява и моли задъхано:

— Извинете, господине, но как да покажа личната карта?

Другият сочи с крак към вратата по средата на площадката. Тя е леко отворена, отвътре наднича дребна млада жена:

— Аз тук живея... Тоя ме нападна...

Което веднага пали фитилите на другия и усещам как напъва мускули. Не успява, но ръмжи:

— Гадино мръсна... Ти ли не знаеш...

Нямам време, работата е много, затова казвам на Здравчев:

— Я го вкарай тоя в апартамента... И ме изчакай! Разпитай го, а и жена му, за бабата и дядото, пък аз ще си поговоря горе с другия и идвам...

И двамата противници нещо не са съгласни с нареждането ми, но... Хем са в ръцете на закона, хем тия ръце яката са ги сграбчили, така че...

Замъквам „моя“ човек нагоре, влизаме в апартамента, набутвам го в кухничката. Мятам го на стола, където седях преди и казвам със зверския си глас:

— Не мърдай!

И оня не мърда. Едно, че вече се увери в силата ми, второ, че вижда полицаият до вратата, трето... Трето, както се убеждавам, няма защо да се бои от полицията...

— Е? Какви са тия среднощни нападения върху мирни граждани? Кажете, господин Кочев?

Човекът поглежда личната си карта, която внимателно чета...

— Вижте, господине... Как да ви кажа? Тоя е мошеник! Крадец!

Което аз отдавна съм разбрал, но питам:

— Защо така смятате? Вие го нападате — и то у дома му...

Оня се отпуска. И започва да разказва...

С граждани Лилов се запознал преди няколко месеца. На мач. (Ако не знаете — в града има отбор. Играе в Б група, защото почти всички останали отбори в страната са по-зле от него. Или са поне на нивото му.) Ходил редовно на мачове — колкото и странно да ми се вижда това. Стара страст, от ученическите години. Вече останали двайсетина човека в местната публика, ама...

Та се запознал с Лилов на един мач. После пили кафе, разменили си телефоните...

А преди два дни Лилов му се обадил. Казали си по няколко думи, обещали си да се видят в съботата на мача. Той — Кочев, имал глупостта да му каже, че ще е волна птичка. Хем е в отпуска, хем жена му в събота е на работа цял ден. Та ще може и по една-две бири да ударят после...

Отишъл на мача, нашите избутали пореден равен, после пили бира. Било весело, но Кочев няколко пъти искал да си тръгва. Работа имал в апартамента, ремонт бил започнал. Обаче, Лилов не го пускал. Открехнал се на вицове, почерпил...

А, когато се прибрал в кооперацията, Кочев не можал да отключи. Едно, че още в асансьора разбрал — някъде изгубил ключовете, нямало ги в джобовете. Второ — вратата била притворена. И разбита...

Извикал полиция, цъкали, писали, снимали...

И днес се сетил защо добрият му познат толкова напирал да черпи и не го пускал да се прибере навреме. Разбрал защо оня разпитвал до колко работи жена му, кога се прибира...

Та дошъл да потърси сметка от бившия си добър приятел...

Историята му можех и аз да разкажа. Още от началото. Но — оставих го да си излее нервите и малко да уталожим накипялото...

— Така... — казвам и се надвесвам над него. — Седите тук и не мърдате! Даже до тоалетната... Саракинов! — виквам на полица. — Господинът ще ме изчака. Никакво напускане на кухнята! Телефонът... — протягам ръка и оня безволно слага в нея старичкия телефон...

След което се спускам на втория етаж. Където Здравчев е също в кухничката, а на дивана седи Лилев. Жената не се вижда...

— Е? — питам...

— Да, разговарях със съпругата на господина — отчита се Здравчев...

— Чудесно! А сега — за сбиването...

Лилев понечва да се изправи, колегата го натиска по рамото и оня се отпуска...

— Ма тоя е луд, господине! На мачове сме се виждали, приказвали сме си, а сега... Направо ще ме убие...

Поглеждам Здравчев:

— Стар номер, а?

Здравчев кима:

— Мислех, че ме е познал, ама явно остарява и склерозата...

Лилев внезапно става сериозен:

— Познахте ме, май?

Кимаме и чакаме...

— Добре де... Тоя път ви паднах. Ама случайно...

— Няма как да не попаднеш... — минавам на интимен тон. — Няма как... Веднъж стомна, втори път стомна... А тоя номер го прилагаше през 90-те, помниш ли...

Я, няма да помни... Тогава полицията го спипа за първи път, за пръв път го пратихме в затвора. Същият номер. Сприятеляване, проучване, отвлечение на вниманието... През което време апатите тършуват спокойно в празния апартамент. Излежам си присъдата, после чуваме, че уж мирясал, даже някой спомена, че станал арендатор...

— Какво стана с нивите? — питам уж случайно...

— Бе, вие като сте се заяли с мен... А аз съм дребна риба, гледам да оскубя тоя или оня балама. Какви вълци има... Таман бях уредил

земите на цяло село да взема... Хем ме биха, хем не смея да мина в оня район...

Още малко — и ще му съчувствам...

— Защо не си потърси работа? Ти май беше завършил нещо в механизацията...

Лилов се подсмивва:

— Жената е завършила обувно производство. Правеше у дома обувки по поръчка — оригинални, много хубави, здрави... Ама в това време... После отиде в работилничката на Генадиев, знаете го — едра акула е. На минимална заплата, глоба за всичко, без осигуровки. Генадиев има и земя арендувана — май половината област е негова. Питах приятелчета... Ми, то по-добре да се обесиш... Или да си крадеш...

— Ама хващаме... — казва Здравчев. Той е седнал срещу му, аз до мивката — направо приятелчета си говорят за гадната реалност...

— Е, риск си е... Обаче...

Извикваме патрулка и го изпращаме в близкото районно. Какво да го правя? Не е Жан Валжан, не е и Ал Капоне...

Но не е и мирен гражданин...

Крадец, да...

Обаче, ми стана едно гадно, когато излизахме от апартаментчето му, а смалената му още повече жена мълчаливо ни проследи с поглед до вратата. Ние двама с колегата и помежду ни мъжът й — с белезници...

23,00 — 24,00 ЧАСА

Звънвам на Каменов и Василев — малко съвещание. Да се чуем, да обменим наученото, да изложим новите версии...

Събираме се пак в кухничката. Миризмата от апартамента е почти изчезнала. Или сме свикнали...

— Е? — казвам вместо увод. — Успяхте ли да обиколите всички?

Колегите измърморват по нещо, но общото звучене е положително. Успели са... Поради което изглеждат като първомайски балони — червени отвън, готови всеки момент да се спукат от напирашите впечатления и усилен умствен труд по анализа им...

Започва Каменов, сетне Василев, после Здравчев, завършвам аз...

Обобщено, нещата звучат така...

Баба Кира и дядо Трифон живеели във входа от строежа на кооперацията. Тук отгледали децата си, даже синът им живял няколко години в едната стая заедно с младата си жена. Хората ги познавали като редовно плащащи си всички задължения, заеми от никого не са вземали, на няколко човека давали. Не били стипци, не били и с широки пръсти. Излизали редовно пролетно време на трудов ден — дори след като промените отметоха ОФ организациите. Градинката пред входа е тяхно дело — оградили мястото, дядото използвал познанства в общината, докарали му камион пръст, засадил две фиданки, които сега са големи дървета...

Не събирали гости, но понякога имало празненства у тях — кога за сватба, кога за някое внуче, кога при поредното завръщане на сина...

Внуците им от сина понякога идвали заедно с майка си — чистели, перели, единият дори готвел. Дъщерята се появявала рядко — един или два пъти годишно, много заета била. А щерките ѝ изобщо не се вясвали. То май и в България ги нямало, ама старите не говорели за тях, а дъщерята минавала покрай бившите си комшии като край турско гробище...

И всичко било наред... Докато бабата взела да сдава багажа. Паднала и счупила ръка, после бавно оздравявала, ходили по доктори, често викали „Бърза помощ“, идвала и снахата с такси по тревога...

А сетне бабата се залежала... Повече от година...

От дядото понякога чували как е. Той се превърнал в специалист по всички болести — оплаквал се на съседите колко неграмотни са лекарите, какви неправилни лекарства изписват, даже късал и хвърлял предписани рецепти, защото според него били с вредни илачи. Нарещдал на бабата кога и какво да пие...

Това не само от приказките му научили хората. Понякога чували и от апартамента какво се носи. Да, стар строеж, тухлен, но...

Кънтял гласът на дядото, разнасяли се ревовете на бабата. Звуци, които преди никога не се били чували от жилището им...

Както каза Василев:

— Те просто останали сами. И нямали с кого да говорят, ни с кого да се скарат. Затворена среда — той и тя. Настъпваща деменция — и при двамата, с различни прояви и...

— Деменция? — попитах.

— Да, намерих документи от един преглед. От миналата година — каза Каменов — папката беше сложена под кашоните. И пише „Средна, с уклон към тежка“... Защо не се е лекувал, защо докторът ги е оставил — не зная...

И така — самота, деменция, липса на интереси...

Да, да — на интереси. Стар човек — уморен, болен, нямащ сили да надделее апатията. Предпочитащ да пусне телевизора и да приема всичко, което му кажат, вместо сам да потърси информация, да я осмисли, да я анализира, да си направи изводи... Може и погрешни — но свои...

Немалко от тях стари хора имат у дома си библиотечки с по 100, 200, че и повече книги. Спомен от онова време, когато да се чете беше престижно, а домашните библиотеки бяха обект на завист и състезание...

Но...

Какво да четете? Човекът е живял толкова, че е убеден — всичко знае, всичко е видял. И няма нужда от повече знания. А в момента, когато приеме, че няма нужда да учи — човек умира. Не, материално си живее — и то по-добре. Но остава само телесната обвивка. Хранеща се, дишаща, съществуваща...

Затова се радвам, когато видя някой познат пенсионер, отиващ я на лозе, я на село. Да, не е интелектуално занимание, но е занимание. Някаква цел, някакъв стимул за живот — смислен живот...

И избягвам обикалящите центъра на града възрастни хора, изписващи елипси от единия край на пешеходната зона до другия. А после обратно...

Баба Кира и дядо Трифон били попаднали именно в тоя капан — на скуката. Излъгали се, че понеже някога са работели в области, смятани за интелигентни, вечно са знаещи и можещи, самоубедили се, че нямат нужда ни от книги /затова бяха двата кашона — разпродавали библиотеката си/, ни от филми, камо ли от музика. И — скучаели...

Което ги довело до единственото занимание и забавление — скандалите. Просто имали нужда от временно натоварване и разтоварване — и се карали. За каквото ще да е — но да не скучат...

Той крещял, тя ревяла... И двамата, предполагам вътрешно доволни. Занимавка...

Погледнах колегите...

— Нещо скъпоценности, пари? Да са се хвалили? Да са споменавали?

Каменов поклати глава:

— Никой нищо такова не спомена...

— Жената от девети апартамент — обажда се Здравчев — каза, че бабата дори като млада не е носила гримове и украшения. И живеели скромно. Може да са имали някакви пари — всички крият нещичко за погребението, но колегите са открили при обиска само едни 2 000 лева в гардероба...

Василев мълчаливо разперва ръце. Нещо го тормози...

— Майка ми умря млада — казва той внезапно. — Баща ми е горе-долу на годините на дядо Трифон. Уж живее с нас, а не е с нас. В два свята е — срещаме се, храним се заедно, телевизия гледа с децата, но... Лъже! Излиза нанякъде, скита под слънцето — хем го предупредиха лекарите, че не бива. Оня ден паднал зад блока в градинката. Решил да засади някакви цветя и... Откараха го с „Бърза помощ“, овестиха го... А вечерта ми разправя, че изобщо никъде не е ходил, не е падал, в болницата не е бил. Избрал си е жена ми за грешница и ми разправя как тя не се прибирала по цяла седмица, как не му давала ядене... А живеем в един апартамент... И всеки ден сме заедно, сутрин закусваме, често и вечеряме заедно... Обаче — лъже ме. Че се и обижда, когато вижда — не вярвам!

Ние мълчим...

— Някак си щастлив изглежда, когато почне да лъже. Някак си намира друг за виновник и дори се забавлява с това...

Какво да му кажа? Не съм имал подобни проблеми... Но дано никой няма с мен...

Да, живее ми се — като на всеки... Обаче, тия дни се замислям...

На всяка цена ли?

Телефонът ми звъни. Обаждам се. Слушам... Очаквах нещо такова, но друго си е да се потвърди...

— Е, момчета — оглеждам тримата, — едното убийство е разкрито...

00,00 — 01,00 ЧАСА

И предавам становището на експертите. Върху дръжката на ножа са отпечатъците на дядо Трифон. Като по учебник разположени — в

най-удобна позиция за удар. Други отпечатьци там няма, ножът е бил измит, преди да бъде извършено убийството с него...

Мълчим и се споглеждаме. Имаме предостатъчно опит, за да усетим, че и второто убийство е почти изяснено. Обаче — без доказателства...

— Болна жена на легло... Болна, но жива... И лежи, не може без обслужване, сама се измъчва, другите затруднява... — казва бавно Здравчев.

— А може тя да е поискала... — отронва Каменов.

— Поискала, не поискала — вината е ясна — прекъсва го Василев, — никой съд няма да го оправдае — и се поправя. — Не би го оправдал...

— Дааа... — опитвам се да обобщя. — На нас ни е ясно, но прокурорът ще иска факти, а не мнения...

— Ей го фактът — отпечатьците — надига се Каменов. — Разкажете на съседите... И психолог трябва да потърсим...

Не го прекъсвам. Прав е. Обаче — има още нещо. Кое то трябва да се каже. Поне...

— Листчетата?

Тримата се споглеждат, после съгласно кимат. Измъквам смачканите хартийки от джоба. Предполагам какво пише, но ги отварям едно по едно...

С почерка на Каменов: „Дядо Трифон е убил баба Кира, за да не се мъчи, след това е получил удар“...

Здравчев: „Дядото бабата, после инфаркт“...

Василев: „Убийство и инсулт“...

Моето листче е накрая: „Дядото е убил бабата, а после е припаднал и се е ударил в радиатора“...

Дето би казал някой любител на криминалните четива — ега ти лесната загадка...

Де да беше загадка...

— И сега? — пита Здравчев.

— Не искам, но ще се наложи да звънна на доктора. Мисля, че трябва да е готов. Или поне да ни насочи — на прав път ли сме... — казвам. И в тоя момент телефонът звъни. А на дисплея е изписан номерът на доктора...

— Привет! — казвам, едва сдържайки се...

— Ти какъв резултат очакваш? — пита ме той. — Хайде, налучквай...

Облягам се на стола. Тоя тон... Тая неочаквана нощна бодрост...

— Дядо Трифон е паднал внезапно — инфаркт или инсулт. Ударил се е в радиатора. И там е починал...

— Хм... Не съм изненадан. Очаквано беше...

— Така ли е?

— Сърцето му просто се е пръснало. Масивен инфаркт. Предполагам — напрежението, внезапно вдигнато кръвно... Не е лесно човек да убиеш. Катилите са малко, много малко. Нормалните хора трудно убиват. Е, по време на войната, ама и тогава в началото се случват психически сривове... Та и сега — искал да й помогне, предполагам, но е убил и себе си...

— Дааа... — казвам, защото просто не зная какво да изрека...

— Абе, още когато пристигнахме там усетих, но... Професионализъм! Трябва докрай да се стигне... Тия старци, тия старци...

— Че ти на колко си? — питам и се чудя на подтекста във въпроса.

— Остави ме мен, още не съм достатъчно остарял...

— Знам. И нямаш пациент, дето да е недоволен...

— Виждам, че скучаете — отрязва ме докторът. — Аз приключвам, протокола ще дооформя утре, сега се прибирам. Ако имаш въпроси...

Имам. Много въпроси. Но нито един не е от неговата компетенция. Нито от моята. И не са професионални...

Обръщам се към колегите:

— Здравчев, запечатай апартамента. Василев, огледай да не сме забравили нещо. Всички отиват да спят, утре в девет ви искам в кабинета...

Макар да зная — надали ще си тръгнем веднага. Дори Каменов, когото чака млада булка. Ще се завъртим пред входа, после някой ще предложи да отидем на по едно кафе — за ободряване. И ще седнем на приказки...

Приказки за какво ли не...

Само внимателно ще заобикаляме днешната история. И страшната перспектива, която неминуемо е нейде на хоризонта. За нас.

За дядо Трифон и баба Кира вече е минало...
По-добре да ги беше нападнал някой катил...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.